

Twee aandachtspunten om misbruik te voorkomen

1. Detectie van eventueel seksueel misbruik bij kinderen en jongeren.

2. Kritische houding bij website's/organisaties die zich profileren als een beweging of organisatie voor slachtoffers van seksueel misbruik.

1. Detectie van kindermisbruik

Ouders, opvoeders of andere verantwoordelijken maken zich vaak zorgen bij plotse gedragsveranderingen van kinderen of jongeren.

Spontaan gaan zij de oorzaken zoeken, als het over kinderen gaat bij: gedrag- of karakter stoornissen, beginnend puberaal gedrag. Als het over jongeren gaat wordt spontaan gezocht in de richting van: slechte vrienden, studiemoeheid, drugs, alcohol, karakter stoornissen.

Zelden of nooit wordt er aan gedacht ook even de piste te bewandelen van een eventuele onaangename dwangmatige seksuele ervaring...

Daarom geven we je graag enkele tips mee om ook dit mogelijke misbruik bespreekbaar te maken, mocht een kind of jongere dit effectief hebben meegemaakt.

Attitude van ouders, opvoeders of ander verantwoordelijken

Uitgangspunt

Kinderen of jongeren komen nooit spontaan vertellen dat ze seksueel misbruikt zijn.

Wel kunnen bepaalde plotse wijzigingen in het gedrag een rood lichtje doen branden.

Veranderingen kunnen zijn:

Plots van de ene dag op de andere verandert het gedrag.

Punten op school dalen op onverklaarbare wijze.

Niet neer naar school/jeugdbeweging/club willen.

Zich opsluiten.

Kwaad worden op de ouders of opstandig gedrag vertonen.

Bv. een kind dat op internaat zit wil plots elke dag terug naar huis komen slapen ook al is dat technisch bijna onmogelijk.

Meestal denken verantwoordelijken, zeker als het om jongeren gaat, op puberaal gedrag. Of erger: drugs, of een andere verslaving of gewoon slechte vrienden. Nooit wordt even tijd gemaakt om ook

de mogelijkheid te overwegen of er seksueel zou kunnen geweest zijn. "Dit overkomt ons niet".

Daarom is het goed, om naast alle andere overweging ook deze van het misbruik mee te nemen in de benadering van kinderen/jongeren met plots sterk negatieve onverklaarbare veranderingen in hun gedragingen of in hun schoolresultaten.

Hoe kan hier mee rekening worden gehouden?

Voor herstel zijn vier pedagogische stappen belangrijk:

- 1. Veiligheid**
- 2. Herinnering**
- 3. Herstel**
- 4. Spreekrecht**

De 3 eerste stappen dienen ook in die volgorde gerespecteerd te worden en met een volgende stap kan pas gestart worden als de vorige volledig afgehandeld is. Elke stap, behalve stap 1, kan soms dagen, weken of maanden in beslag nemen.

Veiligheid

Zorg er voor als je met een kind over zijn gedragsverandering praat dat dit enkel in een vertrouwelijke sfeer gebeurt. Als het in het gezin gebeurt, zorg er voor dat de andere kinderen niet kunnen komen storen in het gesprek. Hoe erg het gedrag ook vast zit in een negatieve spiraal, zorg er voor dat tijdens het gesprek het kind zich altijd veilig voelt: geen aanvallen, geen verwijten. Het kind mag enkel zorg en verbondenheid voelen. Hoe erg de dingen ook zijn die gebeurd zijn en hoe zeer ze je als ouder of verantwoordelijke ergeren, blijf vertrouwen en verbondenheid uitstralen. Blijf in het (moeizame) gesprek altijd langs de kant van het kind staan. Laat nooit blijken dat je het niet vertrouwt, dat het slecht is of dat het je nu pijn doet. Straal enkel zorg en vertrouwen uit. Laat het gesprek niet te lang duren (maximum 1 uur) en eens het gesprek voorbij is kom er ook tussentijds niet meer op terug. Spreek wel een volgend moment af en houd je aan die afspraak.

Herinnering

Eens dat het kind of de jongere duidelijk voelt dat het om een veilig en vertrouwelijk gesprek gaat zal het voelen dat de kans om nog meer gekwetst te worden als het moet vertellen over wat hem/haar dwars zit, misschien hortend en stotend kunnen vertellen van het trauma. Zorg er voor dat je vooral twee elementen goed aan bod laat komen. Het kind moet voldoende tijd en ruimte krijgen op beetje bij beetje zich de feiten te herinneren. Ze reconstrueren is een heel moeilijk proces voor hem/haar. Wijs het kind niet op tegenspraken in het verhaal. Dit is een normaal verschijnsel in deze problematiek. Dit zijn enkel maar een teken van een innerlijk gevecht van het wél of niet kunnen vertellen van wat is gebeurd. Dit vertellen is zeer zwaar voor het kind. Je kan het misschien vergelijken met het verhaal dat je als volwassene zelf zou moeten vertellen over een zeer groot verlies dat je meemaakt (bv. je man die plots overlijdt, je mama die sterft). Voor het kind gaat het om een rouw periode. Het heeft iets meegemaakt waardoor hij/zij goed beseft: wat ik nu heb meegemaakt... dat komt nooit meer goed. Ik kan nooit meer verder en doen alsof er nooit iets is gebeurd. Het kind moet in deze 2 fase van het gesprek vele malen de tijd krijgen om zich alles goed te kunnen herinneren en om dit in een veilige omgeving te kunnen vertellen en bovendien moet er ook aandacht zijn voor het feit dat dit kind moet kunnen rouwen.

Ook in deze periode is het goed, de gespreksmomenten goed af te bakenen en ze telkens niet te lang te laten duren. (bv. telkens 1 uur + op het einde uitzicht naar een nieuw gespreksmoment)

Herstel

Pas als fase 2 volledig is uitgepraat kan begonnen worden met de heropbouw en kan een begin

gemaakt worden aan de heropbouw van de persoonlijkheid, zodat dit kind weer vertrouwen krijgt in zijn/haar eigen kunnen en weer weerbaar kan spelen, studeren en leven. Hij/zij moet weer durven zijn sociale rollen op te nemen, zonder angst maar met een nieuw vertrouwen.

Te snel hopen op een volledig herstel is een slechte attitude. "Het moet nu maar eens over zijn". "Het kan toch allemaal niet zo erg zijn" en dergelijke uitspraken zijn fataal in het vertrouwen en voor het herstel.

Bepaal niet het tempo, laat dat aan het kind over. Vooral (maar niet alleen) in deze fase kan professionele hulp ingeschakeld worden. Belangrijk is dat de personen die in deze herstelfase voor het kind of de jongere personen zijn in wie ze kunnen vertrouwen.

Spreekrecht

Deze laatste fase kan ook niet zonder het misbruik te melden aan de politie. Vooral de elementen die je verzameld hebt in de twee stap "herinnering" zijn hier van belang. Elk detail kan belangrijk zijn. Bv. de dag van de plotse gedragsverandering; wie was de eerste persoon die dit ontdekte; welke mensen kunnen in de omgeving geweest zijn toen het trauma gebeurde? Als een kind je een melding maakt van een seksueel misbruik kan je niet anders dan dit melden aan de politie. Dit niet doen maakt je mee verantwoordelijk voor het feit dat de dader ongestoord andere kinderen lastig kan vallen. Daar initiatieven tot deze aanklacht niet door het kind zelf kunnen worden ondernomen is ook dit een belangrijke plicht van elke begeleider. De Belgische wetgeving is hiervoor zelfs recentelijk aangepast zodat de melder van dit misdrijf meer beschermd is. Vroeger was er zwijgplicht, nu is er spreekrecht.

Wie hier meer over wil lezen kan te raden gaan in het boek van Judith Lewis Herman "*Trauma en herstel*", Wereldbibliotheek Amsterdam.

2. Kritische houding bij website's/organisaties die zich profileren als slachtofferbewegingen of organisaties.

Als werkgroep Mensenrechten in de Kerk komen we niet alleen in contact met slachtoffers en overlevenden van het seksueel misbruik in de kerk maar ook met andere slachtofferbewegingen, wereldwijd.

Twee vormen van misbruik die mogelijk zijn via zgn. groeperingen van/voor slachtoffers.

1. Onbevoegdheid

Als WMK willen we de aandacht er op vestigen dat wij wantrouwig zijn voor organisaties en bewegingen waar niet de slachtoffers/overlevenden centraal staan. Het zijn meestal organisaties die meer de nadruk leggen op het ronselen van mensen die slachtoffers willen ondersteunen of bijstaan. Dat vinden we als WMK gevaarlijk... want zo kunnen slachtoffers/overlevenden voor een tweede maal misbruikt worden.

Als WMK stellen wij dat het enkel aan het slachtoffer/overlevende zelf toekomt zijn/haar verhaal te doen aan de persoon die hij/zij zelf kiest.

Als WMK zullen wij nooit zelf 'vrijwillige medewerkers' aanwijzen als vertrouwenspersoon.

Wie professionele hulp verwacht gaat deze liever zoeken bij gekwalificeerde hulpverleners, dokters, psychologen, therapeuten of bij de politie.

2. Fondsenwerving onder het mom van slachtofferhulp

Als je kritisch de websites bekijkt van (internationale) zgn. groeperingen van of voor slachtoffers (van seksueel misbruik in de kerk) besteden ze vaak meer woorden aan oproepen tot het verzamelen van fondsen om zgn. slachtoffers hiermee te ondersteunen... terwijl je uit de werking niet meteen kan opmaken waarvoor deze fondsen moeten dienen. Zo zijn er groeperingen die zelfs 7 verschillende manieren van doneren of van sponsoren voorstellen.

Wij gaan er van uit dat een groepering of beweging van of voor slachtoffers een vrijwilligersgroep is die nooit aan slachtoffers of overlevenden van het misbruik vraagt om de organisatie te sponsoren.

Enkel de onkosten die gemaakt worden door het opzetten van een of andere activiteit wordt onder de deelnemers van die activiteit evenredig verdeeld.

Onze raad is: doneer nooit geld aan een organisatie van of voor slachtoffers als er niet duidelijk vermeld wordt waarvoor uw bijdrage dient. Zeker als je nooit iemand van die organisatie hebt ontmoet of gesproken. Laat in al deze situaties je kritische argwaan haar werk doen.

Rik Devillé